

DiOv3_metodika k aktivitám projektu Zmizelí sousedé, Hromádková, Němcová, Šujanská

Věk: 8. - 9. ročník

Časová dotace: projektový den (2h)

Tematický okruh-téma: Druhá světová válka – osudy deportovaných (nejen) Židů

Průřezová témata: osobnostní a sociální výchova, výchova demokratického občana, výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a multikulturní výchova

Mezipředmětové vztahy: dějepis, český jazyk literatura-sloh,

Cíle vyučovací hodiny:

dílčí očekávané výstupy: (vědomosti, dovednosti, postoje)

- žák popíše denní rutinu koncentračního tábora, žák vyloží perzekuci Židů, žák načrtne možné osudy konkrétních osob z koncentračního tábora, žák rozlišuje pojmy koncentrační tábor a vyhlazovací tábor, žák shrne pocity deportovaných do koncentračních a vyhlazovacích táborů, žák ocení život v dnešní relativně bezkonfliktní době

očekávané výstupy RVP:

- charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu

- na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv

klíčové kompetence: sociální a personální, pracovní, komunikativní, k řešení problémů, občanské, (k učení)

Obsah:

Učivo: Osudy deportovaných (nejen) Židů

pojmy opěrné (žák je zná, měl by je znát): 2.sv.v., holocaust, šoa, jude, Žid, deportace, koncentrační tábor, vyhlazovací tábor, židovský hřbitov, žlutá – Davidova hvězda, ...

pojmy nové (souvisí s obsahem učiva): archiválie, židovské tradice, pochod smrti, ...

Výukové metody: výukový rozhovor, vysvětlování

Organizační formy výuky: projektová výuka, skupinová práce, samostatná práce

Učební pomůcky, didaktická technika: textový materiál, připravené otázky

Scénář hodiny

I. Úvod (organizace, opakování, zkoušení, motivace, seznámení s cílem hodiny)

- v předchozích dnech pátrali na místním židovském hřbitově – kamínek každému pomníčku, který nese datum úmrtí v období 2.sv.v., zkoumali jména na pomníku věnovanému osobám zemřelým za 2. sv. v., navštívili okresní archiv s komentovanou prohlídkou, zkusili bádát v archiváliích

- žáci jsou ve škole, z hodin dějepisu rozumí pojmu holocaust, šoa, organizujeme výlet do Terezína/Osvětimi

II. Hlavní část (expozice, fixace, aplikace)

- dostanou nakopírovaný text (smyšlený deník Helenky Böhmové) přečtou si text, formou diskuse se pokusí formulovat pocity Helenky v jednotlivých odstavcích (doma, v Terezíně,...) – uvedeme si rozdíly mezi koncentračním táborem a vyhlazovacím táborem

- pokud žáky známe, zkusíme formou řízené imaginace zopakovat cestu Helenky v ich-formě až do plynové komory (žákům umožníme kdykoli opustit místnost v případě, že jim to není příjemné) přivedeme je zpět a zreflektujeme pocity

- žáci dostanou úkol napsat stručnou autobiografii vězně v koncentračním táboře – mohou si vybrat pohlaví, věk, národnost + je/není Žid/Rom, konkrétní tábor, i to jestli přežije, nebo zemře + popsat za jakých okolností – důraz klást na to, aby byla psána v ich-formě – (podle nálady) nechat dobrovolníky, aby svůj výtvar přečetli – nebo poprosili kamarády, aby to přečetli za ně, pokud se stydí.

III. Závěr (zápis, zadání domácího úkolu, zhodnocení hodiny)

- rozdáme papíry s otázkami, na které mají odpovědět samostatně, ve dvojici pak prodiskutovat, a společně zreflektovat – ohlédnout se na začátek – jestli před projektem měli snahu pátrat po osudech Zmizelých sousedů, a jestli to vidí jako důležité, přínosné se o to zajímat.

- ve zbylém čase poukázat na skutečnost, že např.: v Severní Korei – KLRD koncentrační tábory také existují (jsns.cz), že problém perzekuce a odstraňování nepohodlných není překonaný (pracovní lágry za minulého režimu)

Text:

Poslední stránka smyšleného deníku Helenky Böhmové

Autor: Pavla Matějková

Když jsem se dnes vzbudila, necítila jsem se zrovna nejlépe. Ovšem takovýto pocit jsem měla v poslední době často. Tedy od té doby, co nás přestěhovali sem, do Žďáru. Nejrady bych dál ležela, ale ihned jsem běžela pomoci mamince. Avšak úkol jsem dostala od tatínka. Poslal mne, abych se šla podívat, jestli mu nepřišel dopis ohledně našeho bývalého obchodu. Dopis nepřišel, což tatínka velice rozčílilo, ale přišel jiný, s takovou kartičkou. Za chvíli si mne a bratra Zdeňka zavolali rodiče. Sdělili nám, že pojedeme všichni do Terezína. Podrobnosti neznali, ale podle toho, že si prohlíželi dopis, pochopila jsem, že to bylo napsáno na té kartě. Počítali jsme s tím, že tam jedeme jen na krátkou dobu, proto jsme si sbalili jenom nejnnutnější věci.

Za pár dní jsme šli na domluvené místo. Po nahlášení nás zahnali do vlaku, na kterém byl nápis Av. Ovšem bylo nás tam mnoho a já po chvílce neviděla ani bratra ani rodiče. Začínalo se mi to zdát podezřelé, jelikož vagóny neměly žádné vybavení. Po nekonečně dlouhé cestě vlak začal zastavovat. Po vystoupení jsme museli nastoupit do řad. Přistoupil k nám muž v uniformě a vybral pár mužů, kteří s ním potom odešli. Poté jsme všichni museli odevzdat své věci i oděvy, co jsme měli na sobě, a každý dostal jenom nějaký kousek oblečení. Mnoho lidí si stále myslelo, že sem jedeme pracovat, ale já ne. Co bychom měli v těch budovách dělat? Touto otázkou jsem se moc nezabývala a raději se ohlížela po rodině. Ale nikoho jsem neviděla. Musela jsem jít do místnosti, kde nás bylo mnoho. Několik lidí mělo jednu postel dohromady. Postele byly dvoupatrové a plné havěti. Já jsem měla smůlu a ležela jsem dole. Neustále se mi na hlavu padali nějaké brouci, z čehož se mi zvedal žaludek. Takto jsem strávila čtyři dny, které mi připadaly jako celá věčnost. Jedna paní, která spala nade mnou, byla natolik hodná, že si to se mnou vyměnila, prý, abych si "odpočinula". Každý den k nám chodili nastrojení muži a vždy si vybrali několik "spolubydlících", které jsme už nespátřili. Zajímalo mě, jestli je to pro ně dobře.

Ale já jsem si zde připadala jako ve vězení. Podmínky hrozné, rodinu jsem neviděla, neustále jsem měla hlad, ale nikdo nám nevěnoval ani trochu pozornosti. Mohla jsem být ráda alespoň za to, že jsem v docela dobrém zdravotním stavu. Někteří lidé už doopravdy trpěli. Velký problém představovaly i deprese. Šest dní jsme neviděli hezké světlo a nevěděli jsme, co se děje venku. Další den opět přišel muž. Dnes jsem ovšem mezi vyvolenými byla i JÁ! Šli jsme stejnou cestou, jako před týdnem. Týdnem, který se nedá popsat slovy. Najednou jsem si uvědomila, že nás asi chtějí někam převést. Nastupovali jsme opět do vlaku, tentokrát s

nápisem AZ-KT Lublin. Něco mne donutilo ohlédnout se. Kousek za mnou nastupovali rodiče s bratrem. Nejraději bych se radovala, ale nevěděla jsem, co nás tam čeká. Tentokrát nás jelo ještě více. Cesta ubíhala ještě pomaleji. Po několika hodinách jsme vystupovali. Zjistila jsem, že jsme v Lublinu. Tento název mi nic neříkal. Po nastoupení do řad k nám přistoupilo několik mužů. Tentokrát si vybrali tatínka i Zdeňka. Chtěla jsem křičet, ale bála jsem se, a ani jsem neměla síly. Odvedli nás do místnosti, kde se téměř nedalo dýchat. Naštěstí tam se mnou byla maminka, která se mě snažila podpořit. V Terezíně byli lidé plné nadějí, ale tady všechny napadaly jenom špatné myšlenky. Často jsem vzpomínala na "hezký" Terezín. Jeden den mi zde připadal jako deset let. Nejhorší bylo, že jsme nevěděli, co nás čeká. Většina myslela už jenom na smrt. Za několik dnů si muži v uniformách vybrali i mne a maminku. Po nahlášení nás zahnali do budovy, odkud jsme nikoho neviděli vycházet...

Otázky:

- Vykládali vám prarodiče o svém dětství a o druhé světové válce?

- Ptali jste se jich někdy vy sami, co zažili za druhé světové války?

- Víte, že společně s Židy byli vyhlazováni i Romové?

- Víte, že Židé a také Romové byli vyhlazováni v koncentračních táborech, zjišťovali jste někdy sami z vlastní iniciativy, jestli z vaší obce někoho odvezli, a už se nevrátil?

- Napište cca 5 otázek, které byste pokládali pamětníkům, kdybyste se s nimi setkali: